

Fiche 15: Verordening bevoegdheid en toepasselijk recht huwelijkszaken

Titel:

Verordening van de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 wat de bevoegdheid betreft en tot invoeging van regels inzake toepasselijk recht in huwelijkszaken

Datum Raadsdocument: PM

Nr. Raadsdocument: PM

Nr. Commissiedocument: COM (2006) 399 definitief

Verantwoordelijk ministerie: JUS

Behandelingstraject in Brussel: Raadswerkgroep Comité Burgerlijk Recht, JBZ-Raad

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Het voorstel strekt tot wijziging van de bestaande communautaire regeling van de internationale bevoegdheid van de rechter in echtscheidingszaken, zoals vervat in de Verordening “Brussel Ibis” (Verordening nr. 2201/2003) en tot aanvulling van die verordening met een regeling ter zake van het recht dat toepasselijk is op echtscheidingen.

Beoogd wordt daarmee een oplossing te bieden voor de – naar de mening van de Commissie thans bestaande – rechtsonzekerheid, die wordt toegeschreven aan verschillen in de nationale regelingen van conflictenrecht en het materiële echtscheidingsrecht. In verband daarmee voorziet het voorstel onder meer in de mogelijkheid van een (beperkte) keuze van het toepasselijke recht. Verder stelt de Commissie dat een uniforme regeling van conflictenrecht, zoals voorgesteld, een “rush naar de rechter” voorkomt. Onder “rush naar de rechter” wordt in dit verband verstaan de situatie waarin de ene echtgenoot de zaak vóór de andere echtgenoot aanhangig maakt om er zeker van te zijn dat de procedure door het recht van een bepaald land wordt beheerst.

Voorgesteld wordt voorts om echtgenoten ook de mogelijkheid te bieden om de bevoegde rechter aan te wijzen. Beoogd wordt daarmee onder meer de toegang tot de rechter te verzekeren van echtgenoten van verschillende nationaliteit, ongeacht of zij in een lidstaat of in een derde staat verblijven. Ten slotte wordt een uniforme regeling inzake “residuele” bevoegdheid voorgesteld voor die gevallen waarin geen van de echtgenoten gewone verblijfplaats in een lidstaat heeft, maar waarin wel een nauwe band met een lidstaat bestaat.

Rechtsbasis van het voorstel: art. 61, onder c, VEG en art. 67, lid 1 VEG

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: eenparigheid in de Raad, raadpleging EP

Instelling nieuw Comitologie-comité: neen

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: N.v.t. , resp. negatief

Voor het onderdeel dat betrekking heeft op de internationale bevoegdheid van de rechter: niet van toepassing. Ten aanzien van dit onderdeel, m.i.v. het voorstel met betrekking tot artikel 7, bestaat exclusieve bevoegdheid van de EG, aangezien het onderwerp reeds in een verordening is geregeld.

Voor het onderdeel dat betrekking heeft op het toepasselijke recht: negatief.

De doelstelling van het EG-Verdrag, nl. wederzijdse erkenning van echtscheidingsbeslissingen, is door de bestaande verordening “Brussel Ibis” (Verordening nr. 2201/2003) en zijn voorganger, de verordening “Brussel II”, reeds verwezenlijkt. Erkenning van beslissingen vindt plaats ongeacht het in de procedure toegepaste recht. Niet is aangetoond dat er sprake zou zijn van een “rush naar de rechter” of van rechtsonzekerheid die zou voortvloeien uit verschillen in de nationale regelingen van conflictenrecht. De in het groenboek gesignaleerde complicaties vloeien voort uit verschillen in het materiële

Een Nederlands belang is dat er in Brussel geen civielrechtelijke projecten worden geagendeerd als daarvoor geen goede aanleiding is. Het voorstel strookt niet met het uitgangspunt van het huidige

Nederlandse conflictenrecht ter zake van echtscheiding. Dat uitgangspunt is de *favor divortii*, hetgeen wil zeggen dat de regels inzake toepasselijk recht zo min mogelijk belemmeringen in de weg leggen aan de totstandkoming van een echtscheiding. Met dat uitgangspunt hangt onder meer samen dat de rechter in voorkomend geval de maatschappelijke band van een echtgenoot met het door de conflictenregel aangewezen toepasselijke vreemde recht toetst. Het huidige wettelijke systeem leidt in de praktijk in de overgrote meerderheid van gevallen tot toepasselijkheid van het Nederlandse echtscheidingsrecht, daarmee beantwoordend aan de verwachtingen van betrokkenen. Nederland staat niet alleen in zijn kritische houding t.a.v. dit project, dat, gelet op de zeer uiteenlopende opvattingen van de lidstaten, grote inspanningen zal vergen om de vereiste unanimiteit te bereiken. De kans is niet gering dat het resultaat van de onderhandeling zal zijn een regeling van het conflictenrecht die minder gunstig is dan de huidige Nederlandse regeling, doordat zij in meer gevallen leidt tot toepasselijkheid van een ander echtscheidingsrecht dan het Nederlandse, waardoor voor echtgenoten die in Nederland procederen meer barrières worden opgeworpen om uit elkaar te gaan dan thans het geval is. Dat komt uiteindelijk neer op een beperking van de wederzijdse erkenning van echtscheidingen.

Gelet op de nauwe banden van Nederland met het Verenigd Koninkrijk en Ierland en het daarmee samenhangende personenverkeer is een Nederlands belang dat het Verenigd Koninkrijk en Ierland een “opt-in”- verklaring afleggen. Het voorliggende voorstel, dat toepassing van het recht van de gewone verblijfplaats van de echtgenoten en niet de *lex fori* als uitgangspunt neemt, maakt het onwaarschijnlijk dat dit het geval zal zijn.

In dit verband is het verder nuttig erop te wijzen dat in het kader van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht tot op heden geen aanleiding is gezien een uniforme regeling van het conflictenrecht op het gebied van echtscheiding tot stand te brengen. Het bestaande Haagse Echtscheidingsverdrag van 1 juni 1970 (Trb. 1979, 131), waarbij Nederland partij is, bevat, evenals de bestaande verordening “Brussel IIbis”, een erkenningsregeling. Die regeling volstaat en voldoet goed.

